

เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน คุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ

มูลนิธิสถาบันพัฒนาและยกระดับการศึกษาชนบท
มูลนิธิเอโกเมกซ์ศึกษาภาคกลาง

- ชื่อหนังสือ** : เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน
คุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน
- ISBN** : 974-232-205-8
- พิมพ์ครั้งที่ 1** : ตุลาคม 2549
- จำนวนพิมพ์** : 1,200 เล่ม
- จัดพิมพ์และเผยแพร่** : กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก
เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 02-282 2853, 02-282 1895 โทรสาร 02-282 3732
- เว็บไซต์** : <http://www.kor-sor-nor.com>
<http://www.NFE.co.th/0405>
- พิมพ์ที่** : รัชสีการพิมพ์
44 ถนนบูรณศาสตร์ หลังศาลเจ้าพ่อเสือ
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 0 2224 1648 -9 โทรสาร 0 2622 1395

คำนำ

การประกันคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานเป็นเป้าหมายของการพัฒนา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียนใน 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน/ผู้รับบริการจำนวน 8 มาตรฐาน ด้านกระบวนการจำนวน 6 มาตรฐาน และมาตรฐานด้านปัจจัยจำนวน 7 มาตรฐาน รวมทั้งหมด 21 มาตรฐาน 73 ตัวบ่งชี้ โดยการประกันคุณภาพการศึกษาจะใช้วิธีการประกันระบบการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยระบบหลักและระบบสนับสนุนรวม 8 ระบบ **ระบบหลัก** ประกอบด้วย (1) ระบบการจัดการเรียนรู้ (2) ระบบบริหารและดูแลช่วยเหลือผู้เรียน **ระบบสนับสนุน** ประกอบด้วย (1) ระบบโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ (2) ระบบเครือข่ายและความสัมพันธ์กับชุมชน (3) ระบบบุคลากร (4) ระบบนิเทศติดตามผลและประเมินผล (5) ระบบสารสนเทศ และ (6) ระบบบริหารเชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้ การดำเนินงาน/กิจกรรมของสถานศึกษาให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการตรวจสอบทั้งเชิงระบบและกิจกรรม เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานของแต่ละระบบอยู่ในระดับใด

เพื่ออำนวยความสะดวกให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้จัดทำเกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อให้เป็นตัวอย่าง ซึ่งสถานศึกษาสามารถปรับหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม และตามบริบทที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการที่ได้ระดมสมองในการจัดทำเอกสารชุดนี้และขอขอบคุณผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด/ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ตลอดจนบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดเชียงราย ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้มาตรฐานและตัวบ่งชี้ดังกล่าว หวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

สิงหาคม 2549

The first part of the paper discusses the importance of the research and the objectives of the study. It highlights the need for a comprehensive understanding of the subject matter and the role of the researcher in this process. The second part of the paper presents the methodology used in the study, including the data collection methods and the analysis techniques. The third part of the paper discusses the results of the study and the conclusions drawn from the findings. The final part of the paper provides a summary of the key points and offers suggestions for further research.

The methodology employed in this study was a combination of qualitative and quantitative approaches. Data was collected through interviews, focus groups, and surveys. The analysis was conducted using both content analysis and statistical methods. The results of the study indicate that there is a significant relationship between the variables under investigation.

The findings of this study have important implications for the field of research. They suggest that the current understanding of the subject matter is incomplete and that further research is needed to address the remaining gaps. The study also provides practical insights that can be used to inform policy and practice. The limitations of the study are discussed, and it is noted that the results may not be generalizable to all contexts.

Keywords: research methodology, data analysis, findings, conclusions, implications.

สารบัญ

หน้า

มาตรฐานด้านผู้เรียน/ผู้รับบริการ

มาตรฐานที่ 1	ผู้เรียน/ผู้รับบริการเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน และสังคม	1-3
มาตรฐานที่ 2	ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความสามารถในการ “คิดเป็น”	3-4
มาตรฐานที่ 3	ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตรกิจกรรม	5
มาตรฐานที่ 4	ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีทักษะในการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	6
มาตรฐานที่ 5	ผู้เรียน/ผู้รับบริการเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรม ที่ดั่งงามของไทย	7-8
มาตรฐานที่ 6	ผู้เรียน/ผู้รับบริการรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้	9
มาตรฐานที่ 7	ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	10-12
มาตรฐานที่ 8	ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	13-14

มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 9	มีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างมีระบบ	15-18
มาตรฐานที่ 10	มีการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่าย	18-19
มาตรฐานที่ 11	มีการทำงานในสถานศึกษาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	19-21
มาตรฐานที่ 12	มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	21-22
มาตรฐานที่ 13	มีการพัฒนาเลือกใช้หลักสูตร/กิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน/ผู้รับบริการและชุมชน	22-23
มาตรฐานที่ 14	มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	23-25

สารบัญ (ต่อ)

มาตรฐานค่านับปัจจัย

มาตรฐานที่ 15	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี	26-27
มาตรฐานที่ 16	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถบริหารจัดการที่ดี	28-30
มาตรฐานที่ 17	บุคลากรมีคุณธรรมและจริยธรรม	31-32
มาตรฐานที่ 18	บุคลากรมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้	33-34
มาตรฐานที่ 19	บุคลากรมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิด วิเคราะห์และนำองค์ความรู้มาพัฒนาการเรียนรู้	35-36
มาตรฐานที่ 20	สถานศึกษามีหลักสูตรและกิจกรรมที่หลากหลายยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อเทคโนโลยีและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้	36-37
มาตรฐานที่ 21	สถานศึกษามีศักยภาพในการประสาน ร่วมมือ สนับสนุนเครือข่ายในการจัดและพัฒนาการศึกษา	38-39

เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมินคุณภาพ การศึกษานอกโรงเรียน

มาตรฐานด้านผู้เรียน/ผู้รับบริการ

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียน/ผู้รับบริการเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน และสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์และกติกาศของสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชนและสังคม

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการมาพบกลุ่ม
2. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการที่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกาของสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน
3. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาและชุมชน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ระหว่าง ร้อยละ 50-74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ปฏิบัติตามหลักคำสอนเบื้องต้นของศาสนา

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการบอกหลักธรรมที่ตนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ
2. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ
3. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือในชีวิตประจำวัน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ระหว่าง ร้อยละ 50-74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
2. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการมีจิตใจโอบอ้อมอารีช่วยเหลือผู้อื่น
3. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
4. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการช่วยเหลือส่วนรวม อุทิศแรงกาย หรือ ช่วยบริจาคทรัพย์เพื่อ ประโยชน์แก่ส่วนรวม

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ระหว่าง ร้อยละ 50-74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ปฏิบัติตนตามวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีและยอมรับความคิดเห็นกลุ่ม
2. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการที่ร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ระหว่าง ร้อยละ 50-74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความสามารถในการ “คิดเป็น”

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีการนำข้อมูลมาประกอบการคิดและตัดสินใจ

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการที่มีชิ้นงานซึ่งมีข้อมูลประกอบการคิดและตัดสินใจ
2. ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการมีการจัดระบบข้อมูลก่อนการตัดสินใจ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี
ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตาม เกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ระหว่าง ร้อยละ 50-74 มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา	ผู้เรียน/ผู้รับบริการ ตั้งแต่ ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีคุณลักษณะ ตามเกณฑ์การพิจารณา